

PORÓWNANIA 11, 2012

CZASOPISMO POŚWIĘCONE
ZAGADNIENIOM KOMPARYTYSTYKI LITERACKIEJ
ORAZ STUDIOM INTERDYSCYPLINARNYM

www.porownania@amu.edu.pl
www: staff.amu.edu.pl/~comparis

POWRÓT PRZESTRZENI: ŚRODKOWOEUROPEJSKA GEOPOETYKA I NOSTALGIA cz. I

SPIS TREŚCI

Emilia Kleczk, Joanna Roszak, *Powrót przestrzeni* 13

GEOPOETYKA

Kornelia Faraś, *Warianty narracji geokulturowej (praktyki muzealizacji – postmonarchiczne wzorce mówienia)* (Przeł. Kinga Piotrowiak-Junkiert) 15

Miłosz Zelenka, *Rosja i Europa Środkowa w geografii symbolicznej i literackiej (uwagi imago-logiczne)* 31

Krzysztof Krasuski, *Kilka uwag o twórczości Stanisława Brzozowskiego w przestrzeni studiów postkolonialnych* 43

Mieczysław Dąbrowski, *Claudio Magris: dialektyka harmonii i rozpadu* 53

MITY I MIEJSCA

Dorota Pazio-Wlazłowska, *„Память дама забывчивая” – Wielka Wojna Ojczyźniana: od mitologizacji do niepamięci* 61

Kinga W i e r z e j s k a, <i>Mit Południa jako kontrapunkt dla opozycji wschód – zachód i podstawa mitu Europy Środkowej</i>	71
Jakub Č e š k a, <i>Ironiczna bezdomność Bohumila Hrabala a tłumiona tęsknota za domem Milana Kundery</i> (Przeł. Jarosław Malicki)	87
Kinga P i o t r o w i a k-J u n k i e r t, <i>Wobec nie-miejsca. Myślenie przestrzeni w twórczości Ádáma Bodora</i>	101
Marcin J a u k s z, <i>Między niebem i ziemią. Relacje między człowiekiem i jego przestrzenią jako element psychologicznych rozgrywek Bolesława Prusa z jego współczesnością</i>	111

KRESY, POGRANICZA, PROWINCJA

Dariusz S k ó r c z e w s k i, <i>Melancholia dyskursu kresoznawczego</i>	125
Dobrochna D a b e r t, <i>Ostalgia i bezpowrotność w środkowoeuropejskim kinie przełomu</i>	139
Magdalena D y r a s, <i>Literackie topografie pogranicza. Przypadek Sławonii</i>	157
Małgorzata O k u p n i k, <i>„Poszóstnie przez Bieszczad”. Janusza Szubera poetyckie utraty i nostalgia</i>	167
Grzegorz B u b a k, <i>Prowincja (węg. vidék) w wybranych węgierskich filmach fabularnych. Aspekt społeczny, polityczny i historyczny</i>	183

MIASTA ŚRODKOWOEUROPEJSKIE

Sylwia N o w a k-B a j c a r, <i>Sarajewo – Zagrzeb – Kraków. O miejscach opuszczonych, odrzuconych i odnalezionych na austro-węgierskiej mapie biografii Ivo Andricia</i>	193
Aleksandra M u g a-B a r t k o w i a k, <i>Budapeszt Miklósa Jancsó</i>	205
Magdalena B e d n a r e k, <i>Poznań z perspektywy: klasa i płeć społeczno-kulturowa jako kategorie kształtujące obraz miasta w pisarstwie wspomnieniowym</i>	217
Emilia K l e d z i k, <i>Przestrzenie kontestacji w twórczości Bohumila Hrabala, Mirona Białoszewskiego i Wolfganga Hilbiga</i>	233

REPORTAŻ I PODRÓŻ

Hanna G o s k, <i>Konstruowanie psychospołecznej przestrzeni sąsiada. Niemiecki Zachód i rosyjski Wschód w reportażowo-podróżniczej prozie polskiej ostatnich lat</i>	247
Agnieszka J a n i e c-N y i t r a i, <i>Sztuka błędzenia. Karla Čapka i Sándora Máraiiego podróże literackie</i>	265

PRZESTRZENIE KULTURY ŻYDOWSKIEJ

Joanna R o s z a k, <i>(Mgliste) miejsca w poezji Paula Celana. Żydostwo pneumatyczne i geopoetyka pneumatyczna</i>	277
Paweł W o l s k i, <i>Po(st)graniczne narracje miejskie. Literackie re-konstrukcje żydowskiego Szczecina</i> ..	291
Bartłomiej K r u p a, <i>„Nie masz już, nie masz w Polsce żydowskich miasteczek”. Nostalgiczny mit stosunków polsko-żydowskich w historiografii regionalnej – rekonensans</i>	301

SZKICE GEOPOETYCZNE

Lajos P á l f a l v i, <i>Węgierski Gibraltar i serbskie Ateny</i>	319
Grzegorz P e ł c z y ń s k i, <i>Józef Mackiewicz i sekty</i>	327

Siarhiej Kawałou, <i>Hobbicy u bram Europy. Postmodernistyczna geopolityka w powieści Artura Klinaua Pikielhauba</i> (Przeł. Natalia Rusiecka)	333
--	-----

RUCH KOMPARATYSTYCZNY

Paweł Wołski, <i>Rozwój, sukces, tradycja. Relacja z The American Comparative Literature Association's 2012 Annual Meeting „Collapse/Catastrophe/Change”</i> (29 marca – 1 kwietnia 2012, Providence, RI, USA)	345
--	-----

RECENZJE

Bogusław Bakula, <i>Rosyjski kanon – w szwedzkiej perspektywie</i> (Per-Arne Bodin, <i>Language, Canonization and Holy Foolishness. Studies in Postsoviet Russian Culture and the Orthodox Tradition</i> . Stockholm University, Stockholm 2009, pp. 326.)	351
Joanna Roszak, <i>Zamiast jednolitego krajobrazu: geopoetyki</i> (<i>Geopoetiken, Geografische entwürfe, in den Mittel-und Osteuropäischen Literaturen</i> . Hrsg. von M. Marszałek, S. Sasse, Berlin 2010.)	364
Emilia Kledzik, <i>Kultura po przejściach</i> (<i>Kultura po przejściach, osoby z przeszłością. Polski dyskurs postzależnościowy – konteksty i perspektywy badawcze</i> . Red. R. Nycz. Kraków 2011, ss. 443.)	369
Bogusław Bakula, <i>Ciało słowiańskie</i> (<i>Slavica CLIII. Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich 9. Ciało</i> . Red. Agnieszka Matusiak, Ilona Gwóźdź-Szewczenko, Magdalena Koch, Ewa Komisaruk, Julia Rysicz, Anna Ursulenko. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011, ss. 816.)	381
Ryszard Kupidura, <i>Rosja i rosyjska literatura w oczach polskich pisarzy</i> (<i>V.A. Khoriev, Vosprijatije Rossii i russkoj literatury pol'skimi pisatelami (Očerki)</i> . Izd. Indrik, Moskwa 2012, ss. 238.)	390

OMÓWIENIA

Zuzana Vargová, <i>Židovský fenomén v stredoeurópských súvislostiach</i> . Katedra areálových kultúr Fakulty stredoeurópských štúdií v Nitre, Nitra, 2011, ss. 108; (<i>Agnieszka Janiec-Niytraï</i>); <i>Zeitgenössische Künstler aus Polen</i> . Herausgegeben von Tomasz Dąbrowski und Stefanie Peter im Auftrag von Goethe-Institut, Akademie der Künste und Polnisches Institut Berlin. Steidl, Göttingen 2012, ss. 400; <i>Zeitgenössische Künstler aus Russland</i> . Herausgegeben von Leonid Bazhanow und Wolf Iro im Auftrag von Goethe-Institut und Akademie der Künste. Steidl, Göttingen 2012, ss. 349 (<i>Wolfgang Schlott</i> , przeł. Emilia Kledzik); Albert B. Lord, <i>Pieśniarz i jego opowieść</i> . Przekład Paweł Majewski, red. nauk. Grzegorz Godlewski. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010, ss. 528 (<i>Agnieszka Matkowska</i>); Csaba G. Kiss, <i>Lekcja Europy Środkowej. Eseje i szkice</i> . Kraków 2009, ss. 318 (<i>Kinga Piotrowiak-Junkiert</i>); Lajos Grendel, <i>A modern irodalom története. Magyar líra és epika a 20. században</i> . Kalligram, Pozsony 2010, ss. 512 (<i>Kinga Piotrowiak-Junkiert</i>).	395
Autorzy „Porównań”	407
Książki nadesłane	413

STŘEŠTĚ
PRAHA 1

Menu

Gulašová

28,-

Zbojnický skřivan, H.K.
(týže, těst.)

86,-

„ šneček

88,-

COMPARISONS 11, 2012

A JOURNAL ON COMPARATIVE LITERATURE
AND INTERDISCIPLINARY STUDIES

www.porownania@amu.edu.pl
www: staff.amu.edu.pl/~comparis

THE RETURN OF SPACE: CENTRAL EUROPEAN GEOPOETICS AND NOSTALGIA part I.

TABLE OF CONTENTS

Emilia Kle dz i k, Joanna R o s z a k, *The return of space* 13

GEOPOETICS

Kornelia F a r a g ó, *Variants of geocultural narration (musealisation practices – postmonarchical patterns of speech)* (Transl. Kinga Piotrowiak-Junkiert) 15

Miloš Z e l e n k a, *Russia and Central Europe in symbolic and literary geography (imagological remarks)* 31

Krzysztof K r a s u s k i, *Some remarks on the work of Stanisław Brzozowski within the space of postcolonial studies* 43

Mieczysław D ą b r o w s k i, *Claudio Magris: the dialectics of harmony and disintegration* 53

MYTHS AND PLACES

Dorota P a z i o - W ł a z ł o w s k a, *"Pamyat' dama zabyochaya" – The Great Patriotic War: mythologized or doomed to oblivion* 61

Jagoda W i e r z e j s k a, *The myth of the South as a counterpoint to the opposition of East – West and a basis of the myth of Central Europe* 71

Jakub Č e š k a, *Homelessness ironically accepted by Hrabal versus Kundera's suppressed homesickness* (Transl. Jarosław Malicki) 87

Kinga Piotrowiak-Junkiert, <i>Towards non-place. Thinking in terms of space in Ádám Bodor's world</i>	101
Marcin Jakusz, <i>Between heaven and earth. Relations between a human being and their space as a psychological element of Bolesław Prus' dealings with contemporaneity</i>	111

THE BORDERLAND, FRINGE, PROVINCE

Dariusz Skórczewski, <i>The melancholy of the borderland discourse</i>	125
Dobrochna Dabert, <i>Ostalgia and non-reversibility in the Central European cinema of the turning point</i>	139
Magdalena Dyras, <i>Literary topography of the borderland. The case of Slavonia</i>	157
Małgorzata Okupnik, <i>"The sixth time through Bieszczad". The poetic losses and nostalgies of Janusz Szuber</i>	167
Grzegorz Bubak, <i>The provinces (Hungarian vidék) in chosen Hungarian feature films. Social, political and historical aspects</i>	183

CENTRAL EUROPEAN CITIES

Sylwia Nowak-Bajcar, <i>Sarajevo – Zagreb – Cracow. On deserted, discarded and refound places on the Austro-Hungarian map of Ivo Andrić's biography</i>	193
Aleksandra Muga-Bartkowiak, <i>Miklós Jancsó's Budapest</i>	205
Magdalena Bednarek, <i>Poznań from a perspective: class and gender as categories which shape the image of a city in recollection literature</i>	217
Emilia Kledzik, <i>The spaces of contestation in the works of Bohumil Hrabal, Miron Białoszewski and Wolfgang Hilbig</i>	233

REPORTAGE AND TRAVEL

Hanna Gosk, <i>Constructing the psychosocial space of a neighbour. The German West and the Russian East in Polish reportages and travelling prose in recent years</i>	247
Agnieszka Janiec-Nyitrai, <i>The art of blundering. The literary travels of Karl Čapek and Sándor Márai</i>	265

THE SPACES OF JEWISH CULTURE

Joanna Roszak, <i>(Misty) places in the poetry of Paul Celan. Pneumatic Jewishness and pneumatic geopoetics</i>	277
Paweł Wołski, <i>(Post)border urban narrations. Literary re-construction of Jewish Szczecin</i>	291
Bartłomiej Krupa, <i>"Gone now are, gone are in Poland the Jewish villages". Nostalgic myth of Polish-Jewish relations in the regional historiography – reconnaissance</i>	301

GEOPOETIC ESSAYS

Lajos Pálfalvi, <i>Hungarian Gibraltar and Serbian Athens</i>	319
Grzegorz Pełczyński, <i>Józef Mackiewicz and sects</i>	327
Siargey Kavalou, <i>Hobbits at the gates of Europe. Postmodern geopolitics in Artur Klinau's novel Pikielhaub (Transl. Natalia Rusiecka)</i>	333

THE COMPARATIVE MOVEMENT

Paweł Wołski, <i>Development, success and tradition. A report from The American Comparative Literature Association's 2012 Annual Meeting "Collapse/Catastrophe/Change"</i> (29 March – 1 April 2012, Providence, RI, USA)	345
---	-----

REVIEWS

Bogusław Bakuła, <i>The Russian canon – from a Swedish perspective</i> (Per-Arne Bodin, <i>Language, Canonization and Holy Foolishness. Studies in Postsoviet Russian Culture and the Orthodox Tradition</i> . Stockholm University, Stockholm 2009, pp. 326.)	351
Joanna Roszak, <i>Instead of a unfrom landscape: geopoetics</i> (<i>Geopoetiken, Geografische entwürfe, in den Mittel-und Osteuropäischen Literaturen</i> . Hrsg. von M. Marszałek, S. Sas-se. Berlin 2010.)	364
Emilia Kledzik, <i>Culture with baggage</i> (<i>Kultura po przejściach, osoby z przeszłością. Polski dyskurs postzależnościowy – konteksty i perspektywy badawcze</i> . Red. R. Nycz. Kraków 2011, pp. 443.)	369
Bogusław Bakuła, <i>The Slavic body</i> (<i>Slavica CLIII. Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich 9. Ciało</i> . Red. Agnieszka Matusiak, Ilona Gwóźdź-Szewczenko, Magdalena Koch, Ewa Komisaruk, Julia Rysicz, Anna Ursulenko. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011, pp. 816.)	381
Ryszard Kupidura, <i>Russia and Russian literature in the eyes of the Polish writers</i> (V. A. Khoriev, <i>Vosprijatije Rossii i russkoj literatury pol'skimi pisatelami</i> (<i>Očerki</i>). Izdatelstwo „Indrik”, Moskva 2012, pp. 238.)	390

DISCUSSIONS

Zuzana Vargová, <i>Židovský fenomén v stredoeurópských súvislostiach</i> . Katedra areálových kultúr Fakulty stredoeurópských štúdií v Nitre, Nitra, 2011, pp. 108; (<i>Agnieszka Janiec-Niytra</i>); <i>Zeitgenössische Künstler aus Polen</i> . Herausgegeben von Tomasz Dąbrowski und Stefanie Peter im Auftrag von Goethe-Institut, Akademie der Künste und Polnisches Institut Berlin. Steidl, Göttingen 2012, pp. 400; <i>Zeitgenössische Künstler aus Russland</i> . Herausgegeben von Leonid Bazhanow und Wolf Iro im Auftrag von Goethe-Institut und Akademie der Künste. Steidl, Göttingen 2012, pp. 349 (<i>Wolfgang Schlott</i> , transl. Emilia Kledzik); Albert B. Lord, <i>Pieśniarz i jego opowieść</i> . Translated by: Paweł Majewski, scientific editor: Grzegorz Godlewski. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010, pp. 528 (<i>Agnieszka Matkowska</i>); Csaba G. Kiss, <i>Lekcja Europy Środkowej. Eseje i szkice</i> . Kraków 2009, pp. 318 (<i>Kinga Piotrowiak-Junkiert</i>); Lajos Grendel, <i>A modern irodalom története. Magyar líra és epika a 20. században</i> . Kalligram, Pozsony 2010, pp. 512 (<i>Kinga Piotrowiak-Junkiert</i>)	395
Authors of „Porównania”	407
Received books	413

NOSZTALGIA

KÁVÉHÁZ

СРАВНЕНИЯ 11, 2012

ЖУРНАЛ ПОСВЯЩЁННЫЙ ПРОБЛЕМАМ ЛИТЕРАТУРНОЙ
КОМПАРАТИВИСТИКИ И МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫМ
ИССЛЕДОВАНИЯМ

www.porownania@amu.edu.pl
www: staff.amu.edu.pl/~comparis

ВОЗВРАЩЕНИЕ ПРОСТРАНСТВА: ГЕОПОЭТИКА И НОСТАЛЬГИЯ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ ЕВРОПЕ ч. 1

СОДЕРЖАНИЕ

Эмилия Кледзик, Иоанна Рошак, *Возвращение пространства* 13

ГЕОПОЭТИКА

Корнелия Фараго, *Варианты геокультурного нарратива (практики музеефикации – постмонархические речевые образцы)* (Пер. Кинга Петрковяк-Юнкерт) 15

Милош Зеленка, *Россия и Центральная Европа в символической и литературной географии (имагологические очерки)* 31

Кшиштоф Красуский, *Несколько слов о творчестве Станислава Бжозовского с перспективой постколониальных исследований* 43

Мечислав Домбровский, *Клаудио Магрис: диалектика гармонии и распада* 53

МИФЫ И МЕСТА

Дорота Пазио-Влазловска, *„Память дама забывчивая” – Великая Отечественная Война: от мифологизации до забвения* 61

Ягода Вежейска, *Миф Юга как контрапункт для оппозиции восток – запад и основа мифа Центральной Европы* 71

Якуб Чешка, *Ироничное одобрение бездомности у Храбала и подавление тоски по дому у Кундеры* (Пер. Ярослав Малицкий) 87

Кинга Петрковьяк-Юнкерт, <i>Не-место. Мышление пространством в творчестве Адама Бодора</i>	101
Марчин Якуш, <i>Между небом и землей. Отношения между человеком и его пространством как элемент психологических игр Болеслава Пруса с современной ему действительностью</i>	111

КРЕСЫ, ПОГРАНИЧЬЕ, ПРОВИНЦИЯ

Дариуш Скурчевский, <i>Меланхолия дискурса о кресах</i>	125
Доброхна Даберт, <i>Остальгия и невозможность возвращения в центральноевропейском кинематографе переходного периода</i>	139
Магдалена Дырас, <i>Литературные топографии пограничья. Случай Славонии</i>	157
Малгожата Окупник, <i>„Poszóstnie przez Bieszczad”</i> . Поэтические утраты и ностальгия Януша Шубера	167
Гжегож Бубак, <i>Провинция (венг. vidék) в избранных венгерских художественных фильмах. Социальный, политический и исторический аспекты</i>	183

ЦЕНТРАЛЬНОЕВРОПЕЙСКИЕ ГОРОДА

Сильвия Новак-Байцар, <i>Сараево – Загреб – Краков. О брошенных, отторгнутых и обретенных местах на австро-венгерской карте биографии Иво Андрича</i>	193
Александра Муга-Бартковьяк, <i>Будапешт Миклоша Янчо</i>	205
Магдалена Беднарек, <i>Познань с перспективы: класс и социально-культурный пол как категории определяющие образ города в воспоминаниях</i>	217
Эмилия Кледзик, <i>Пространства контекстации в творчестве Богумила Храбала, Мирона Белошевского и Вольфганга Хильбига</i>	233

РЕПОРТАЖ И ПУТЕШЕСТВИЕ

Ханна Госк, <i>Конструирование психо-социального пространства соседа. Немецкий Запад и российский Восток в польских репортажах последних лет</i>	247
Агнешка Янец-Нитрай, <i>Умение теряться. Литературные путешествия Кареля Чапека и Шандора Марайи</i>	265

ПРОСТРАНСТВА ЕВРЕЙСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Иоанна Рошак, <i>(Гуманные) места в поэзии Поля Целана. Пневматическая еврейскость и геопоэтика</i>	277
Павел Вольский, <i>По(ст)граничные городские повествования. Литературные реконструкции еврейского Щецина</i>	291
Бартоломей Крупа, <i>„Nie masz już, nie masz w Polsce żydowskich miasteczek”</i> . Ностальгичный миф польско-еврейских отношений региональной историографии	301

ГЕОПОЭТИЧЕСКИЕ ОЧЕРКИ

Лайос Пальфальви, <i>Венгерский Гибралтар и сербские Афины</i>	319
Гжегож Пелчинский, <i>Юзеф Мацкевич и секты</i>	327
Сярхей Ковалев, <i>Хоббиты у ворот Европы. Постмодернистская геопоэтика в романе Артура Клинова Пикельхельм (Пер. Наталия Русецка)</i>	333

КОМПАРАТИВИСТИЧЕСКОЕ ДВИЖЕНИЕ

- Павел Вольский, *Развитие, успех, традиция. Репортаж с The American Comparative Literature Association's 2012 Annual Meeting „Collapse/Catastrophe/Change” (29 марта – 1 апреля 2012, Провиденс, Род-Айленд, США)* 345

РЕЦЕНЗИИ

- Богуслав Бакула, *Русский канон – шведская перспектива (Per-Arne Bodin, Language, Canonization and Holy Foolishness. Studies in Postsoviet Russian Culture and the Orthodox Tradition. Stockholm University, Stockholm 2009, сс. 326.)* 351
- Иоанна Рощак, *Вместо целостностного пейзажа: геоэтики (Geopoetiken, Geografische entwürfe, in den Mittel-und Osteuropäischen Literaturen. Hrsg. von M. Marszałek, S. Sasse. Berlin 2010.)* 364
- Эмилия Кледзик, *Культура после кризиса (Kultura po przejściach, osoby z przeszłości. Polski dyskurs postzależnościowy – konteksty i perspektywy badawcze. Red. R. Nycz. Kraków 2011, сс. 443.)* 369
- Богуслав Бакула, *Славянское тело (Slavica CLIII. Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich 9. Ciało. Red. Agnieszka Matusiak, Iлона Gwóźdź-Szewczenko, Magdalena Koch, Ewa Komisaruk, Julia Rysicz, Anna Ursulenko. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011, сс. 816.)* 381
- Рышард Купидура, *Россия и русская литература глазами польских писателей. (Хорев В. А. Восприятие России и русской литературы польскими писателями (Очерки). Москва, Издательство «Индрик», 2012, сс. 240.)* 390

ОБЗОРЫ

- Zuzana Vargová, *Židovský fenomén v stredoeurópských súvislostiach. Katedra areálových kultúr Fakulty stredoeurópských štúdií v Nitre, Nitra, 2011, ss. 108; (Агнешка Янец-Нитрай); Zeitgenössische Künstler aus Polen. Herausgegeben von Tomasz Dąbrowski und Stefanie Peter im Auftrag von Goethe-Institut, Akademie der Künste und Polnisches Institut Berlin. Steidl, Göttingen 2012, ss. 400; Zeitgenössische Künstler aus Russland. Herausgegeben von Leonid Bazhanow und Wolf Iro im Auftrag von Goethe-Institut und Akademie der Künste. Steidl, Göttingen 2012, ss. 349 (Вольфганг Шлотт, пер. Эмилия Кледзик); Albert B. Lord, *Pieśniarz i jego opowieść. Przekład Paweł Majewski, red. nauk. Grzegorz Godlewski. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010, ss. 528 (Агнешка Матковска); Csaba G. Kiss, *Lekcja Europy Środkowej. Eseje i szkice. Kraków 2009, ss. 318 (Кинга Петрковьяк-Юнкерт); Lajos Grendel, *A modern irodalom története. Magyar líra és epika a 20. században. Kalligram, Pozsony 2010, ss. 512 (Кинга Петрковьяк-Юнкерт)* 395***
- Авторы „Сравнений” 407
- Присланные книги 413

